

KUNST GEBOUW

Aanvraag Fonds voor Cultuurparticipatie

Cultuureducatie met Kwaliteit in Zuid-Holland

Projectplan 2025-2028

Inhoud

Aanvraag Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028 3

Woord vooraf 4

Samenvatting 5

Inleiding 6

- Externe context - de Zuid-Hollandse situatie 6
- Interne context 8
- CmK4 en voorsorteren op de periode na 2028 8

Reflectie op stand van zaken Cultuureducatie met Kwaliteit 9

- Positie van cultuureducatie binnen de regionale context 9
- Reflectie op doelstellingen en resultaten 9
- Reflectie op de inzet van Kunstgebouw 10

Activiteiten 2025-2028 12

- Regioplannen en lokale ambities 12
- Activiteiten van Kunstgebouw als penvoerder in 2025-2028 13
- Kennisdeling 16
- Meewerken aan een inclusieve sector 17
- Professionalisering van Kunstgebouw 17

Samenwerking penvoerder, onderwijs, culturele instellingen, instellingen voor hoger onderwijs en gemeenten 18

- Regionale samenwerking 18
- Provinciale samenwerking 18
- Samenwerking hogescholen 18
- Landelijke samenwerking 18
- Taak- en rolverdeling 18

Monitoring en evaluatie 19

- Kwantitatieve monitoring 19
- Kwalitatieve monitoring 19

Planning 20

Risicoanalyse 22

- CmK na 2028 22
- Uitdagingen in de regio's 22
- Beperkte invloed penvoerder 22
- Gemeentelijke bezuinigingen 22

Governance 23

- 3 codes 23

Begroting met toelichting 24

Colofon 26

Aanvraag Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028

In het programma *Cultuureducatie met Kwaliteit* werken scholen en culturele instellingen in het hele land samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. Doordat leerlingen in aanraking komen met verschillende disciplines zoals muziek, dans, beeldende kunst, theater en erfgoed ontwikkelen ze hun creatieve en culturele vaardigheden en groeien ze ook in persoonlijk en sociaal opzicht.

Kunstgebouw vraagt als penvoerder namens 32 gemeenten een subsidie aan voor de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028, voor een bedrag van € 5.084.814,88. Met deze investering worden de regio's in staat gesteld hun lokale ambities ten aanzien van cultuureducatie te realiseren. Kunstgebouw ondersteunt hen hierbij door te ontzorgen, activiteiten te organiseren, kennisdeling te stimuleren en deskundigheid te bevorderen. We zoeken hierin continu naar verbinding en samenwerking, tussen en binnen regio's, met de andere penvoerders en regionale, provinciale en landelijke partners. Dit plan bevat het overkoepelende provinciale plan van Kunstgebouw als penvoerder, bijgevoegd zijn de aparte regioplannen.

Woord vooraf

In de periode 2025-2028 zetten we een volgende stap met CmK, net als met de andere activiteiten van Kunstgebouw. Als provinciale ondersteuningsinstelling voor cultuureducatie en cultuurparticipatie richten we ons op toegang tot cultuur voor iedereen in Zuid-Holland. Dat doen we met onderzoek, activiteiten gericht op sectorontwikkeling en het aanbod van kwalitatief hoogwaardige cultuureducatieve activiteiten.

Voor een vitale cultuursector is een aantal ingrediënten belangrijk:

- Er is **beleid** nodig; lokaal, provinciaal en rijksbeleid, dat bovendien op elkaar is afgestemd.
- Er is **kennis** nodig; kennis over de werking van het onderwijs en van de cultuursector, vakinhoudelijke kennis, en kennis en informatie over wat er is en wat er ontbreekt.
- Er is een **netwerk** nodig; cultuur maak je samen en cultuureducatie is altijd een gezamenlijke inspanning van culturele en soms maatschappelijke instellingen, van het onderwijs, van overheden en van ondersteuners, zoals Kunstgebouw. Cultuureducatie gaat over het bieden van gelijke kansen en het bevorderen van actief burgerschap van kinderen en jongeren.
- Er is **draagvlak** nodig; in de samenleving en bij de politiek. Om duurzame cultuureducatie te kunnen organiseren voor steeds een nieuwe generatie kinderen en jongeren en de daarvoor benodigde investeringen te kunnen doen, is het nodig dat het belang wordt gezien en gedragen door de mensen die beslissen over de keuzes die we maken als maatschappij.
- Er zijn voldoende **middelen** nodig; voldoende en duurzame investeringen in de kinderen en jongeren voor wie de cultuureducatie georganiseerd wordt en de mensen door wie de cultuureducatie georganiseerd wordt. Alleen dan kan cultuureducatie wortelen en bloeien.
- Er zijn **activiteiten** nodig; activiteiten die alle positieve effecten genereren die cultuureducatie tot een essentieel onderdeel van het onderwijs en de opvoeding maken.

Deze 6 ingrediënten zijn de strategische doelen van Kunstgebouw, die wij willen bereiken in onze grote en veelzijdige provincie. Met CmK4 2025-2028 sluiten we aan bij deze strategische doelen en zorgen we voor verbinding. Verbinding met andere activiteiten binnen onze organisatie, verbinding tussen rijksbeleid, provinciale ambities en lokale activiteiten. Verbinding tussen de sectoren onderwijs en cultuur, en waar van toepassing het sociaal domein. Verbinding tussen regio's, tussen penvoerders en tussen organisaties, want daar is behoefte aan, dus die rol die pakken wij.

We werken toe naar een nieuwe beleidsperiode in 2029, waarin, als we de Raad voor Cultuur beluisteren, mogelijk stevige wijzigingen in het cultuurbestel zullen plaatsvinden. Meer aandacht voor de regio, betere spreiding en betere afstemming op alle inwoners van Nederland. Dat is spannend en daarin liggen volop kansen besloten voor de mensen en organisaties in ons werkgebied.

Kunstgebouw zorgt voor een solide basis voor alle gemeenten, de grote en de kleine, de gemeenten die al vanaf het begin deelnemen aan CmK en zij die nu voor het eerst instappen, gemeenten met een uitgebreide culturele infrastructuur en professionele educatieve programma's en gemeenten met weinig culturele organisaties en dus weinig organisatiekracht. Vanuit die basis zullen in alle gemeenten verschillende programma's ontstaan, passend bij de lokale geschiedenis, identiteit, wensen en behoeften.

Wij stellen ons als ondersteuningsinstelling daarin flexibel en faciliterend op. We bieden wat er nodig is, waar het nodig is. We ontzorgen en nemen administratieve lasten uit handen zodat de mensen die werken in en aan cultuur en onderwijs, dag in dag uit, met hoge werkdruk en lage vergoedingen, met veel passie en deskundigheid zich optimaal kunnen focussen op hun werk in Zuid-Holland.

Aukje Bolle,
Directeur-bestuurder Kunstgebouw

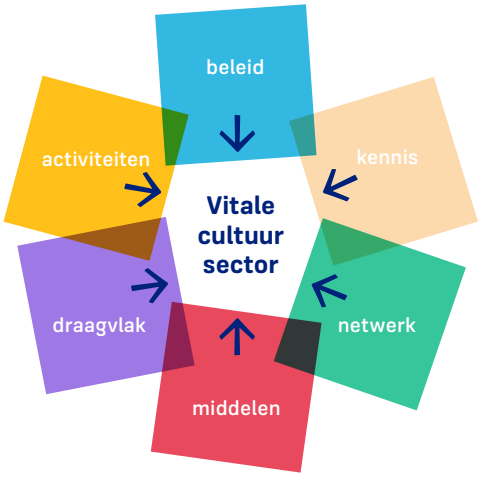

Samenvatting

In de periode 2025-2028 is Kunstgebouw CmK-penvoerder voor 32 Zuid-Hollandse gemeenten, verdeeld over 21 regio's. Het Zuid-Hollandse werkveld voor cultuureducatie kenmerkt zich door grote diversiteit. Gemeenten en regio's verschillen in omvang, ervaring, infrastructuur en daarmee ook in ondersteuningsbehoefte.

Onze inzet in de CmK4-periode is gericht op het realiseren van lokale ambities. We streven naar duurzame verankering van cultuureducatie in de regio's en koppelen onze dienstverlening in het kader van CmK aan andere activiteiten van Kunstgebouw. Ons doel is dat elke gemeente cultuurbeleid heeft dat rekening houdt met cultuurparticipatie en cultuureducatie en toegang tot cultuur voor alle inwonersgroepen stimuleert.

Als penvoerder bepaalt Kunstgebouw samen met de regio's wat er lokaal nodig is om tot een compleet, kwalitatief en breed gedragen aanbod van cultuureducatie te komen. De regio's kennen de lokale situatie en eigen behoefte het best en hebben de regie om de lokale CmK-doelen te realiseren. Kunstgebouw biedt begeleiding op maat met advies, training, organisatieondersteuning, bijeenkomsten en kennisdeling, en we houden de ontwikkelingen rondom curriculumvernieuwingen en andere landelijke en provinciale ontwikkelingen nauwgezet in de gaten.

De regio's en de andere penvoerders zien een grote rol voor Kunstgebouw in het samenbrengen van partijen en uitwisselen van kennis. Zo kunnen de regio's gebruik maken van aanbod dat in de eigen regio ontbreekt maar wel aanwezig is in de andere Zuid-Hollandse regio's.

Kunstgebouw hanteert de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie en leeft de principes ervan na.

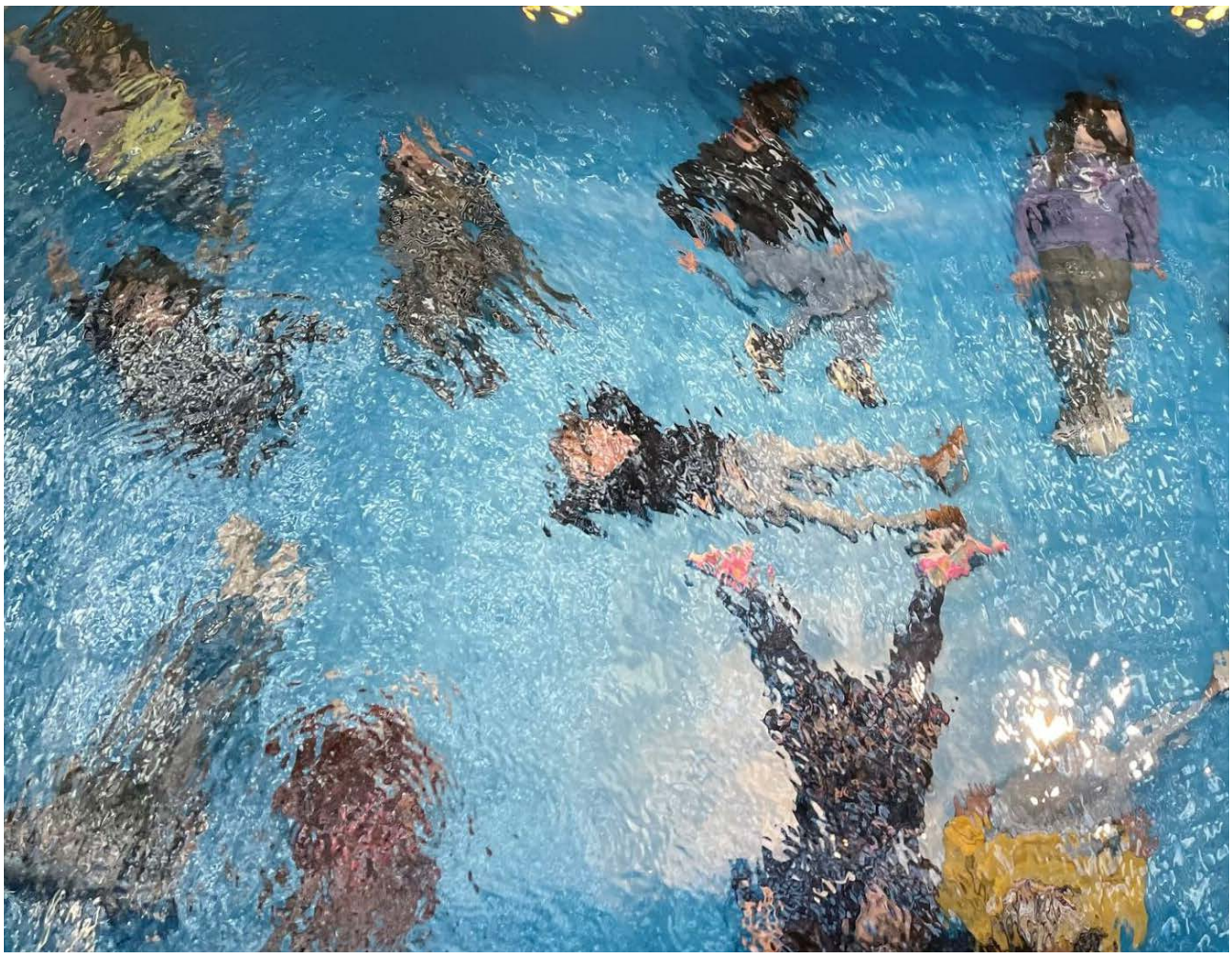

Inleiding

Externe context - de Zuid-Hollandse situatie

Een grote provincie met grote verschillen

Zuid-Holland is de grootste en dichtstbevolkte provincie van Nederland, met meer dan 3,8 miljoen inwoners in 50 gemeenten. Als penvoerder voor 32 gemeenten neemt Kunstgebouw de diversiteit van Zuid-Holland als uitgangspunt en streeft naar kansengelijkheid voor alle kinderen en jongeren door middel van cultuureducatie met kwaliteit.

Meerdere penvoerders

Voor deelname aan CmK sluiten gemeenten kleiner dan 90.000 inwoners in de regel aan onder penvoerderschap van Kunstgebouw. Grotere gemeenten kunnen kiezen voor zelfstandig penvoerderschap of aansluiting bij Kunstgebouw. Naast Kunstgebouw zijn er 8 andere penvoerders in Zuid-Holland. We zorgen voor uitwisseling en samenwerking tussen de verschillende Zuid-Hollandse penvoerders. We bekijken altijd gezamenlijk welke gemeenten het beste tot hun recht komen binnen welke regio. Zo is tijdens de CmK3-periode Sliedrecht aangesloten. Gemeente Barendrecht en gemeente Hardinxveld-Giessendam komen vanaf CmK4 onder penvoerderschap van Kunstgebouw. Gemeente Zwijndrecht gaat vanaf CmK4 over naar SOC. Daarnaast zorgen we via het landelijke netwerk LPKC voor uitwisseling met projectleiders van andere penvoerders in het land, en via de Raad van Twaalf voor uitwisseling op bestuursniveau. Zo zijn alle Zuid-Hollandse deelnemers aan CmK, hoe klein de gemeenten of organisaties ook, aangesloten bij het brede CmK-netwerk en hebben zij toegang tot kennis en ervaring uit het hele land.

Kansen voor en door cultuureducatie in Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland erkent dat cultuureducatie kan bijdragen aan het tegengaan van kansenongelijkheid. In het coalitieakkoord 2023-2027 staat: 'Cultuureducatie brengt mensen bij elkaar, daagt uit en biedt nieuwe perspectieven. Dit is voor iedereen bereikbaar in Zuid-Holland.' [1] CmK is als regeling, met geoormerkt budget voor alle gemeenten, een belangrijk instrument voor kansengelijkheid onder kinderen die opgroeien in stad en platteland en alles daar tussen.

Meer betrokkenheid provincie

De provincie Zuid-Holland is vooralsnog de enige provincie die tot 2025 niet financieel bijdroeg aan CmK.
Voor de periode CmK4 is de provincie Zuid-Holland voornemens financieel bij te dragen en de kosten voor het penvoerderschap te dragen, zodat een groter deel van de investeringen van gemeenten en het ministerie van OCW ten goede komt aan de lokale CmK-activiteiten op scholen.

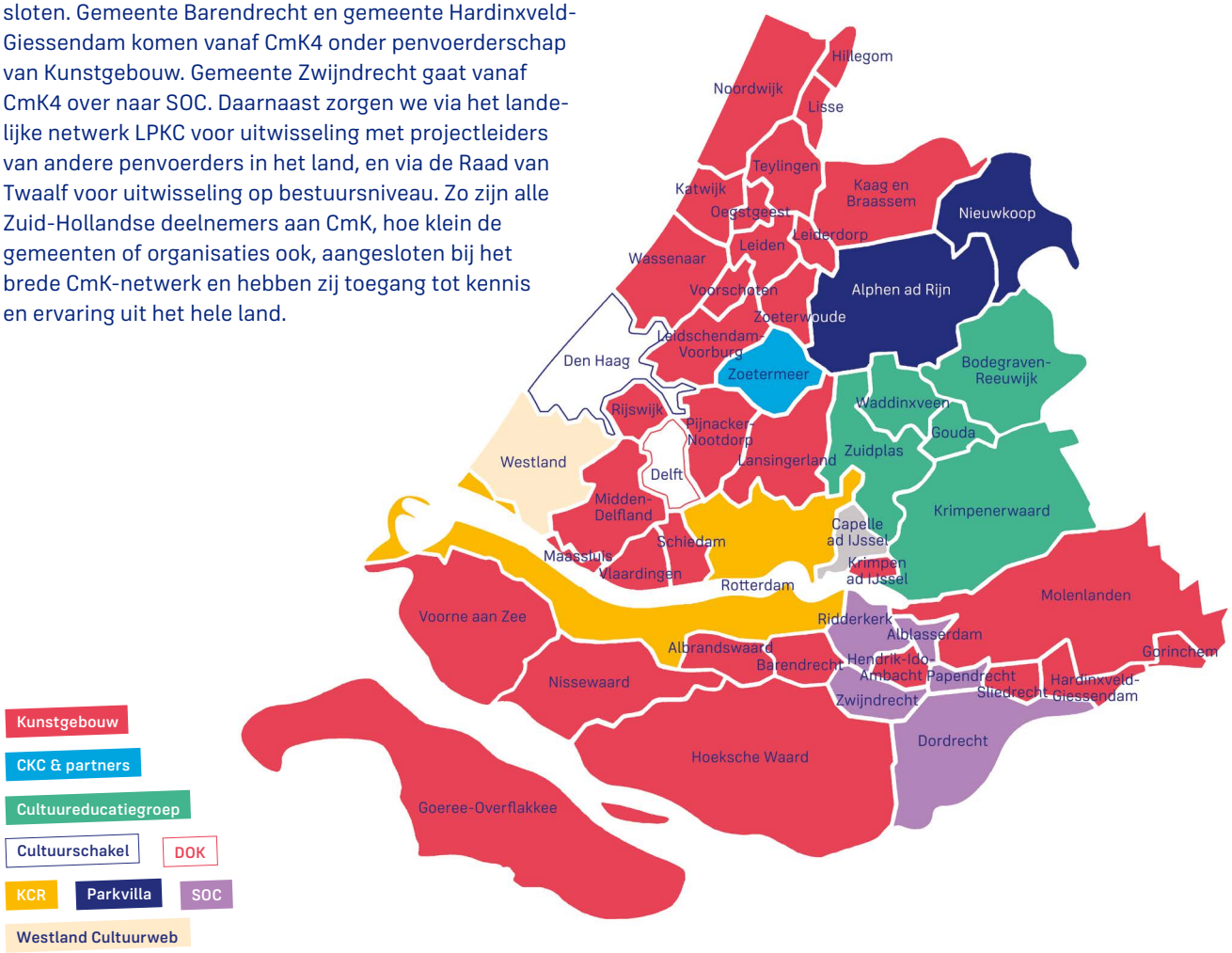

[1] Coalitieakkoord Krachtig Zuid-Holland 2023-2027, pagina 31

Vooruitgang in deelname en samenwerking

We zien dat er de afgelopen jaren vooruitgang is geboekt met cultuureducatie in de regio. Gemeenten die *Cultuureducatie met Kwaliteit* eerder als hoogdrempelig ervoeren, hebben besloten mee te doen. Er is meer samenwerking op het gebied van cultuur en cultuureducatie ontstaan, met gezamenlijke verantwoordelijkheid voor cultuureducatie, kansengelijkheid en een inclusieve samenleving. Kunstgebouw is hierin een belangrijke aanjager en facilitator op verschillende niveaus in het speelveld van cultuur en onderwijs. Zo spreken we met alle gemeentebesturen over het organiseren van gezamenlijke activiteiten op het gebied van cultuureducatie en het formuleren van cultuurbeleid waarin cultuureducatie verankerd is.

Flexibele regiobenadering

In de provincie Zuid-Holland en in het landelijke cultuurbeleid speelt regiovorming een rol. Zowel bij de opgestelde profielen voor stedelijke cultuurregio's, als in de roep om betere regionale spreiding van cultuur en cultuurinvesteringen. In Zuid-Holland zien we dat ongeveer de helft van de gemeenten deel uitmaakt van een stedelijke cultuurregio, de andere helft niet. Ook zien we dat, net als in de rest van Nederland, er grote verschillen zijn tussen stad en platteland. Kunstgebouw kiest voor een regiobenadering die kan verschillen per onderwerp. Regio's variëren op basis van het te bereiken doel. De regio's binnen CmK zijn op basis van logische samenwerkingsverbanden aan cultuuronderwijs samengesteld. Er wordt met culturele organisaties regionaal samengewerkt aan publieksbereik op basis van doelgroepsegmentatie. En sommige gemeenten werken in regioverband, ondersteund door Kunstgebouw, aan gezamenlijk afgestemd cultuurbeleid, om sector en publiek optimaal te kunnen bedienen.

Interne context

Kunstgebouw als penvoerder in Zuid-Holland

Maatwerk in Cultuureducatie voor kansengelijkheid
Om een zo groot mogelijke positieve bijdrage te leveren aan kansengelijkheid voor alle kinderen en jongeren in ons werkgebied, dat door een grote diversiteit gekenmerkt wordt, is maatwerk geboden. De inzet is om, via CmK, alle kinderen in Zuid-Holland de gelegenheid te bieden van cultuuronderwijs te genieten en profijt te hebben van de positieve effecten van cultuureducatie op hun ontwikkeling en hun slagingskansen in het leven. Om gelijke kansen te creëren is soms een ongelijke inzet per regio of gemeente nodig. Kunstgebouw past in samenspraak met de lokale partijen de inzet aan op de behoefte. De grote verschillen tussen regio's bieden kansen voor uitwisseling en inspiratie.

Afstand waar mogelijk, intensieve begeleiding waar nodig
Met een kleine organisatie in een groot werkgebied en beperkte provinciale ondersteuning heeft Kunstgebouw als CmK-penvoerder een werkwijze ontwikkeld die afstand bewaart waar mogelijk en intensiever begeleidt waar nodig. De behoefte aan autonomie is groot onder een deel van de regio's. Om daarop in te spelen, kiest Kunstgebouw voor een faciliterende rol met een helder kader; ontzorgen ten behoeve van minimale administratieve lasten voor de deelnemende organisaties en optimale bewegingsvrijheid. In andere regio's is, door de beperkte aanwezigheid van cultuur en de daarmee samenhangende beperkte ervaring en menskracht, juist behoefte aan intensieve begeleiding. In die regio's biedt Kunstgebouw meer ondersteuning in alle stappen van het proces, inclusief de organisatie van activiteiten.

Centrale penvoering, regionale stuurgroepen, lokale activiteiten
Kunstgebouw houdt voor CmK4 vast aan de ontwikkelde structuur. Kunstgebouw heeft binnen de formatie een CmK-adviseur en een tweetal CmK-medewerkers aangesteld die begeleiding op maat bieden. De CmK-adviseur is daarbij verantwoordelijk voor het centrale penvoerdersdeel.
Elke regio heeft een lokale projectleider als aanspreekpunt. Deze projectleider geeft een stuurgroep vorm waarin de gemeente(n), het onderwijs en de cultuursector vertegenwoordigd zijn. Medewerkers van Kunstgebouw hebben met alle regio's 4 keer per jaar een voortgangsgesprek op basis waarvan adviezen worden gegeven en eventueel de begeleiding wordt bijgestuurd. De activiteiten worden op lokaal en regionaal niveau georganiseerd. Kennisuitwisseling wordt bovenregionaal georganiseerd door Kunstgebouw; tussen regio's, tussen penvoerders en met partners uit de rest van het land. Kunstgebouw begeleidt de aanvraag en verantwoording. Via een online portal worden data aangeleverd en uitgevraagd waarmee er heldere overzichten gegenereerd kunnen worden van kwantitatieve en kwalitatieve voortgangs- en prestatiegegevens.

CmK4 en voorsorteren op de periode na 2028

Verankering door lokaal draagvlak, regionale samenwerking en gesprek met het Rijk

Elk jaar is er een nieuwe lichting kinderen die behoefte heeft aan en recht heeft op cultuureducatie als brede basis voor ontwikkeling. Cultuureducatie is dus nooit klaar. Duurzame verankering vraagt om duurzame investering. Het is nog niet zeker of en hoe CmK na 2028 wordt voortgezet, wel is zeker dat er na 2028 weer een generatie kinderen en jongeren is die profijt kan hebben van de positieve effecten van cultuureducatie. Daarom anticipeert Kunstgebouw langs verschillende wegen op de toekomst.

Op lokaal en regionaal niveau bereidt Kunstgebouw zich samen met de gemeenten en regio's voor op wat er na 2028 komt. Het onderwijs is een belangrijke, maar overbelaste sector. De extra focus en energie die nodig is om een stevige basis voor cultuureducatie te creëren is groot. Om draagvlak te bewerkstelligen is de lokale netwerkvorming belangrijk. Regionale stuurgroepen hebben hierop een positief effect. Daarnaast voert Kunstgebouw samen met de 11 andere provinciale ondersteuningsinstellingen het gesprek met de Rijksoverheid over de noodzaak van duurzame investeringen in cultuuronderwijs en welke vorm het meest gewenste effect kan hebben.

Reflectie op stand van zaken Cultuureducatie met Kwaliteit

Positie van cultuureducatie binnen de regionale context

Groeiend draagvlak vertaalt zich in bijdragen van gemeenten en provincie

Het draagvlak voor cultuur in de provincie Zuid-Holland is toegenomen, zowel bij gemeenten als de provincie.
Het feit dat de provincie Zuid-Holland voornemens is een bijdrage te leveren, laat zien dat er (politiek) draagvlak is georganiseerd. Ook het feit dat alle gemeenten in ons werkgebied deel willen nemen en willen investeren in CmK toont dit draagvlak. We zijn hier trots op want het gaat hier niet alleen om een financieel vraagstuk. Ondanks het aankomende 'ravijnjaar' 2026 en het feit dat er geen wettelijke verplichting is om te investeren, hebben alle gemeenten de intentie uitgesproken om mee te doen aan CmK4.

Kennis en deskundigheid nemen gestaag toe

Niet alleen het draagvlak maar ook de kennis en deskundigheid zijn toegenomen. Er is meer samenwerking ontstaan en de kennis over hoe cultuur succesvol in het onderwijs gebracht kan worden groeit. Culturele instellingen zijn graag betrokken bij CmK. We zien dat er waarde gehecht wordt aan cultuureducatie. Het in elkaar vlechten van het onderwijs en het culturele veld en hen samen laten werken, vraagt soms om begeleiding. Wanneer er drempels zijn, dan is Kunstgebouw er om die weg te nemen. We brengen partijen bij elkaar en zorgen waar nodig voor deskundigheidsbevordering zodat de uitvoerende organisaties beter geëquipeerd zijn om in het onderwijs te werken.

Deskundigheidsbevordering en uitwisseling hebben de afgelopen jaren vruchten afgeworpen.
De projectleiders in de regio's voeren veel gesprekken met het onderwijs, en weten steeds beter wat er nodig is om met het onderwijs samen tot goede programma's te komen. Het onderwijs staat voor grote uitdagingen. De werkdruk is hoog en cultuureducatie krijgt niet altijd de hoogste prioriteit. Toch zien we dat er overal programma's uitgerold worden, passend bij de situatie van de regio en de scholen. De kennis over hoe cultuur succesvol in het onderwijs gebracht kan worden groeit bij de culturele professionals. Binnen het onderwijs neemt het besef dat cultuur ondersteunend kan zijn aan andere vakken toe.

Reflectie op doelstellingen en resultaten

Op basis van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens, vanuit de CmK-portal en voortgangsgesprekken die gevoerd worden, zien we dat er veel bereikt is op het gebied van cultuureducatie.

Een aantal belangrijke ontwikkelingen in de regio's:

- Het belang van cultuureducatie wordt breder onderschreven door scholen, gemeenten, cultuuraanbieders en de provincie. Er is ingezet op alle doelen van de regeling: samenwerking, leerlijnen en deskundigheidsbevordering.
- We zien grote verschillen tussen de regio's. Naast verschillen in de culturele infrastructuur, zijn er ook verschillen te zien die veroorzaakt worden door ervaring. Regio's die al lang(er) meedoen met CmK richten zich meer op verankering. Regio's die vanaf CmK3 deelnemen aan de regeling zijn vaak nog bezig met het overbrengen van het belang van cultuureducatie.
- In veel regio's is de samenwerking tussen onderwijs en culturele organisaties goed van de grond gekomen. Het werken met een stuurgroep is succesvol gebleken en we adviseren regio's die nog geen stuurgroep hebben gevormd, dat alsnog te doen.
- Een doorlopende leerlijn van po naar vo bleek in de praktijk lastig omdat de uitstroom te divers was. Individueel contact en incidenteel uitvoeren van activiteiten lukte op veel plekken wel en in sommige gevallen ook om een structurele samenwerking aan te gaan.
- Voor daadwerkelijke verankering is een lange adem nodig. Succesvolle borging is afhankelijk van individuele spelers; een sterke CmK-projectleider, een actieve gemeenteambtenaar, betrokken ICC'ers op scholen, ervaren vrijwilligers en professionele medewerkers van de culturele instellingen. Duurzame cultuureducatie wordt gerealiseerd door aan te sluiten bij de lokale situatie en behoefte.
- Cultuureducatie blijft een kwetsbare positie houden in het onderwijs. In het licht van factoren als hoge werkdruk en lerarentekorten geniet cultuuronderwijs niet altijd prioriteit. In het onderwijs ligt de focus op basisvaardigheden en burgerschap (waar cultuuronderwijs wel een belangrijke rol in kan spelen). We verwachten dat de curriculumvernieuwing daar verandering in gaat brengen en dat er daarmee een prominentere rol voor cultuureducatie komt.
- Wanneer er sprake is van beperkte culturele infrastructuur en de daarmee samenhangende beperkte organisatiekracht, blijkt de positie extra broos te zijn.

- Gemeenten verschillen in de mate waartoe ze in staat zijn om de lokale CmK-doelen te realiseren. Kunstgebouw sluit daarop aan door meer maatgericht te werken. Dat betekent in grotere gemeenten meer overlaten aan de regio's en op hoofdlijnen controleren of aan de doelstellingen wordt voldaan. Voor een aantal kleinere gemeenten heeft Kunstgebouw een regierol en ondersteunt met advies en communicatie om plannen te realiseren.

Bereikcijfers 2023

- 30 gemeenten (18 regio's)
- 433 basisscholen
- 149.950 leerlingen
- 25 speciaal basisonderwijs scholen
- 58 voortgezet onderwijs scholen
- 23 speciaal voortgezet onderwijs scholen
- 4.523 leerkrachten
- 393 culturele organisaties

Voor 2023 is een animatie gemaakt met de resultaten van dat jaar.

Reflectie op de inzet van Kunstgebouw

In ons werkgebied neemt een groot deel van de scholen deel aan CmK. Dit gecombineerd met een complexe werkwijze waarin wij als kleine organisatie opereren, zonder matching vanuit de provincie Zuid-Holland, maakt dat wij trots zijn op het bereik. Daarbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat de intensiteit van deelname sterk verschilt per school.

Verbinding en ontmoeting

Kunstgebouw heeft een belangrijke rol in het creëren van verbinding en kennisuitwisseling. We organiseerden tijdens CmK3 verschillende inspirerende bijeenkomsten. We brachten mensen uit het cultuurveld, het onderwijs en de gemeenten met elkaar in contact. Daar kregen we veel positieve reacties op. Ontmoeting en inspiratie zijn belangrijke aspecten in zo'n versnipperd werkgebied.

Datagestuurde begeleiding

Daar waar het waarde toevoegt sturen we aan op een datagedreven aanpak. Dat geldt ook binnen CmK. De voor CmK ontwikkelde portal is een handzaam instrument om data aan te bieden en op te halen. De monitoring en verantwoording worden eenvoudig en er is sprake van uniformiteit. We hebben geïnvesteerd in de CmK-portal voor een efficiënte registratie en analyse van prestaties en ontwikkelingen. De portal werkt ontzorgend voor de CmK-deelnemers.

Deskundigheidsbevordering

Deskundigheidsbevordering is een belangrijke pijler van de ondersteuning die Kunstgebouw biedt, onder meer vanuit de Kunstgebouw Academie. In CmK3 boden we gerichte trainingen aan verschillende doelgroepen. We concluderen dat hier een intensievere taak voor ons weggelegd is en willen met ons aanbod zo goed mogelijk blijven aansluiten bij de wensen en behoeften van de regio's. Zo horen we uit de regio's dat het volgen van de landelijke ICC-cursus in de praktijk een grote tijdsinvestering is. Daarom ontwikkelen we een lichtere online variant van de ICC-training, die inhoudelijk voldoet aan de kwaliteitseisen, maar qua vorm makkelijker is in gebruik voor de doelgroep.

TRAINING CULTUURCOÖRDINATOR VOORTGEZET ONDERWIJS

In de loop van 2022 stapte Kunstgebouw in de organisatie van de pilot *Training Cultuurcoördinator Voortgezet Onderwijs* in de provincie Zuid-Holland. Dit is een landelijke training, geïnspireerd op de bovenregionale cursus Interne Cultuurcoördinator voor het po, ontwikkeld vanuit het LKCA samen met verschillende penvoerders. Deelnemers worden opgeleid tot deskundige cultuurcoördinatoren. Zij werken aan verschillende aspecten, zoals het vergroten van hun kennis over trends en ontwikkelingen in cultuureducatie, het verhogen van eigenaarschap bij collega's, teams en directie, hoe een cultuurcoördinator kan bijdragen aan randvoorwaarden zoals geld, tijd en middelen, en zij ontwikkelen een beroepsproduct voor de eigen school of culturele instelling.

Kennisdeling

Binnen ons werkgebied is veel relevante kennis over cultuuronderwijs aanwezig. Het kennisniveau verschilt echter van plek tot plek. Kunstgebouw heeft tijdens CmK3 gewerkt aan verspreiding van die kennis over de regio's, bijvoorbeeld door partijen met elkaar in contact te brengen over specifieke onderwerpen. Omdat we aansluiten bij de regionale CmK-stuurgroepoverleggen, hebben we een helder beeld van wat waar goed gaat (en als voorbeeld kan dienen) en wat moeilijker verloopt (en een goed voorbeeld van elders kan gebruiken).

VERBINDING EN INSPIRATIE VOOR ALLE ZUID-HOLLANDSE SPELERS

In november 2022 organiseerden we een grote netwerkbijeenkomst voor iedereen die zich bezighoudt met cultuuronderwijs in Zuid-Holland. Vertegenwoordigers van het onderwijs, lokale culturele organisaties, gemeenten en provinciale penvoerders wisselden hier kennis en ervaringen uit. Ook de 8 andere Zuid-Hollandse penvoerders werden hiervoor uitgenodigd. Zij hebben de regio's en elkaar veel te bieden. De bijeenkomst vond plaats op 3 inspirerende cultureel-maatschappelijke locaties in Schiedam: het Stedelijk Museum, de Kleine Ambassade en hotspot hutspot. Het overkoepelende thema van de bijeenkomst was de rol voor kunst en cultuur in het creëren van gelijke kansen.

Communicatie

De basis van onze communicatie-uitingen is tijdens CmK3 voortgezet. We delen regelmatig een nieuwsbrief met daarin de belangrijkste CmK-informatie over Zuid-Holland en van buiten de provincie, bijvoorbeeld vanuit LKCA. In de nieuwsbrief staan onder meer interviews. Om bij te dragen aan de kennisuitwisseling hebben we met onze online en offline uitingen een podium geboden aan de mensen en activiteiten uit Zuid-Holland over CmK. Verder houden we de website actueel en delen de belangrijkste berichten ook via social media.

De communicatie gericht aan de CmK-deelnemers is drieledig:

1 **Informatie en kennis over het rijksprogramma CmK en het proces**
We verstrekken heldere en gestructureerde informatie over het CmK-proces en beleidsontwikkelingen. Zo zijn alle deelnemers goed op de hoogte van het beleid achter CmK, het waarom, en andere beleidsontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de lokale situatie en de toekomst. We hebben ervaren dat we hiermee in een grote behoefte voorzien. Het beleid waaruit CmK voortkomt, de regeling, het hoe-en-wat rond de aanvraag en verantwoording, wordt als complex ervaren. Kunstgebouw neemt regio's hierin aan de hand met een stap-voor-stap-benadering en begeleidt waar nodig.
2 **Informatie en data over de lokale en regionale ontwikkelingen**
Aanvullend hierop hebben we in de CmK3-periode **factsheets** ontwikkeld. Een factsheet is een document met de belangrijkste data van een regio, het geeft in 1 oogopslag weer hoe de regio ervoor staat op het gebied van cultuureducatie. De regionale projectleider kan dit gebruiken in gesprekken met bijvoorbeeld de gemeente. Dit draagt eraan bij dat de plannen voor CmK aansluiten op de lokale situatie. Ter afsluiting van de periode is een animatie gemaakt met de belangrijkste cijfers en data per kalenderjaar.
3 **Informatie ter inspiratie**
Gedurende de CmK-periode bieden we inspiratie en delen we best practices van binnen en buiten de provincie. Hiermee stimuleren we de deelnemers om elkaar op te zoeken en waardevolle aspecten uit andere regio's te integreren in eigen programma's.

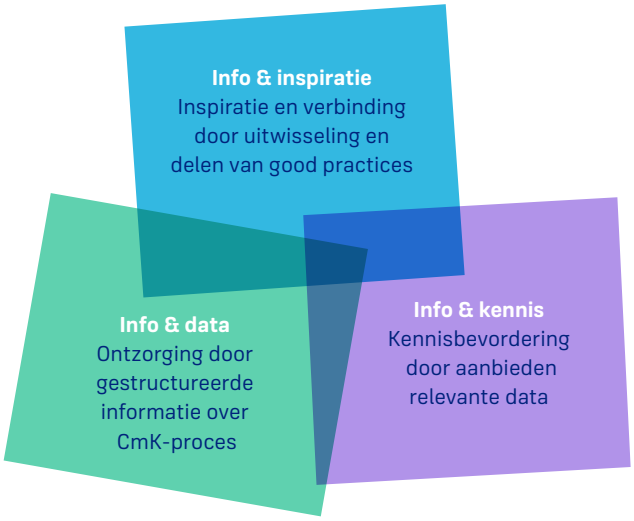

Activiteiten 2025-2028

Regioplannen en lokale ambities

Bestuurlijke afspraken en afstemming onder penvoerders

Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over deelname aan CmK in Zuid-Holland. Gemeenten kleiner dan 90.000 inwoners sluiten zich aan bij Kunstgebouw, terwijl grotere gemeenten kunnen kiezen voor zelfstandig penvoerderschap of aansluiten bij Kunstgebouw. Aan CmK4 nemen 32 kleine en middelgrote gemeenten deel. Gemeente Barendrecht en gemeente Hardinxveld-Giessendam zullen voor het eerst onder penvoerderschap van Kunstgebouw deelnemen. Gemeente Zwijndrecht gaat over naar SOC.

Lokale kracht als uitgangspunt

Voor een duurzame verankering is lokale betrokkenheid van groot belang. Kunstgebouw stimuleert alle regio's om het lokale netwerk en lokale thema's te betrekken bij CmK. De inhoudelijke kracht binnen CmK komt vanuit de lokale partijen: de mensen op de werkvloer in het onderwijs, bij instellingen en de betrokkenen vanuit de gemeenten. Kunstgebouw ondersteunt hen naar behoefte bij de uitvoering van hun plannen.

Begeleiding door Kunstgebouw bij regionale planvorming

Kunstgebouw biedt begeleiding bij het schrijven van regioplannen en ondersteunt lokale partijen bij het formuleren van hun ambities. We organiseren workshops voor het schrijven van de plannen en bieden feedback.
Elke regio beschrijft de ambities per doel voor po, so, vo en mbo. Ze lichten het tweesporenbeleid toe en de plannen op het gebied van de verschillende (verplichte en facultatieve) doelen van de regeling. De afzonderlijke regionale projectplannen zijn aan dit plan toegevoegd.

Betrokkenheid van de regio's bij planvorming provinciaal deel

Kunstgebouw heeft de regio's ook betrokken bij het formuleren van ons provinciale plan. De keuzes voor de rol en activiteiten van Kunstgebouw als penvoerder zijn daarmee mede gebaseerd op de wensen en verwachtingen van de regio's. We organiseren bijeenkomsten om input te verzamelen en verwerken deze in ons plan. Ook de monitoringsgesprekken geven ons veel informatie over wat we nog beter kunnen doen om effectief te ondersteunen. De verbindende rol, het samenbrengen van alle spelers en het delen van kennis en informatie worden door alle deelnemende regio's als de grootste toegevoegde waarde ervaren.

Verankering en vergroten bereik

Het deel van de regio's dat al langer meedoet aan CmK zet stevig in op verankering, ook omdat CmK4 mogelijk de laatste periode is. Dit gebeurt bijvoorbeeld door met de scholen en partners te werken aan het formuleren van een visie op cultuureducatie, die kan landen in het beleid van de school.
Nieuw aangesloten regio's focussen zich voornamelijk op het contact tussen scholen en aanbieders, waarmee het bereik wordt vergroot. Het aanbod inzichtelijk maken, bijvoorbeeld via een platform, is daarbij ook voor veel regio's een belangrijk element.

Deskundigheidsbevordering bij alle regio's, van CmK-beginners tot gevorderden

Deskundigheidsbevordering is in alle plannen terug te lezen. Al blijkt uit de plannen wel dat de regio's hier een uitdaging in zien, mede gezien de hoge werkdruk in het onderwijs. Het is veel gevraagd van leerkrachten om naast hun reguliere werk voor de klas intensieve trainingen en cursussen te volgen op het gebied van cultuureducatie. Kunstgebouw voorziet in een breed aanbod voor deskundigheidsbevordering van professionals. Dit aanbod proberen we zo behapbaar mogelijk te maken voor de leerkrachten, zodat het aansluit bij de praktijk en eerder ontzorgt dan een extra belasting vormt.

Activiteiten van Kunstgebouw als penvoerder in 2025-2028

Begeleiding door Kunstgebouw om de lokale CmK-doelen te realiseren

Ondersteuning van lokale ambities en stimuleren van duurzame verankering in beleid
Ook in de periode die voor ons ligt, is onze inzet gericht op het realiseren van lokale ambities van cultuuronderwijs en de duurzame verankering van cultuureducatie. We willen dat de regio's in staat worden gesteld om gedurende de CmK4-periode een antwoord te vinden op de vraag hoe er na 2028 het beste zorg gedragen kan worden voor cultuureducatie. Na CmK4 gaan we mogelijk over naar een nieuwe situatie en het is belangrijk om cultuureducatie te verbinden met het cultuurbeleid en met ander gemeentelijk beleid, zoals leesbevordering of zorgbeleid. We reiken gemeenten daarvoor handvatten aan om ook daadwerkelijk te kunnen verankeren. Daarbij hebben we aandacht voor vakinhoudelijke kwaliteit, voor netwerk en samenwerking, en voor standaarden zoals in de door de VNG geformuleerde propositie *Samen Cultuur Borgen*.

Verbinding met brede ondersteuning voor cultuur door Kunstgebouw
Tijdens CmK4 koppelen we onze dienstverlening voor cultuureducatie aan andere activiteiten van Kunstgebouw en dragen bij aan de verbinding tussen binnen- en buitenschools.

Activiteiten die niet behoren tot het CmK-programma maar wel positieve invloed hebben op het behalen van de CmK-doelen zijn bijvoorbeeld onze ondersteuning van gemeenten bij het formuleren van cultuurbeleid. Ons doel is dat elke gemeente in Zuid-Holland cultuurbeleid heeft dat rekening houdt met cultuurparticipatie en cultuureducatie. Ook vormen we met periodieke bijeenkomsten naast CmK verschillende netwerken voor wethouders en ambtenaren cultuur en voor combinatiefunctionarissen. We stimuleren regionale samenwerking en werken vanuit een integrale benadering door verbinding met andere beleidsterreinen. Ook bieden we lokale initiatieven ondersteuning bij het genereren van middelen en het creëren van draagvlak voor cultuur. Hiermee wordt de lokale culturele infrastructuur waarbinnen CmK verankerd moet worden, versterkt.

Visievorming vanuit overzicht en integrale aanpak
Kunstgebouw fungeert als schakel tussen rijksbeleid, de provincie en gemeenten. Kunstgebouw zorgt voor verspreiding van kennis en middelen. De kracht van Kunstgebouw is de juiste vertaalslag maken naar micro- (scholen, culturele aanbieders), meso- (gemeentelijk, regionaal) én macroniveau (landelijk, FCP, LKCA, OCW, Raad van Twaalf). Kunstgebouw staat in contact met de cultuur- en onderwijssector in de provincie en vormt een hub voor informatie van en naar gemeenten en instellingen. Kunstgebouw verzamelt kennis, behoeften en best practices van gemeenten en regio's in Zuid-Holland, evenals van experts en collega's elders, om op maat gemaakte diensten aan te bieden. Het is vanuit deze integrale aanpak dat CmK in Zuid-Holland een positieve bijdrage levert aan de visievorming op het gebied van cultuureducatie.

Op maat begeleiden met een aantal generieke voorwaarden
Kunstgebouw legt voorafgaand aan de start van CmK4 de gemaakte afspraken met elke regio (deelnemende gemeenten en lokale uitvoerende organisaties) vast in een overeenkomst. Hierbij hanteren wij dezelfde uitgangspunten als tijdens CmK3:

- Alle regio's zijn verplicht tot het genereren van financiële, bereik- en prestatiegegevens met aanvullende verklaringen van gemeenten.
- Alle regio's zorgen voor een regionale CmK-projectleider die in staat is om het CmK-project te realiseren. De projectleider is ook contactpersoon voor Kunstgebouw.
- De projectleider heeft jaarlijks 4 voortgangsgesprekken met een adviseur van het CmK-team van Kunstgebouw.
- Alle regio's werken met een stuurgroep, die bestaat uit de regionale CmK-projectleider, vertegenwoordigers van het onderwijs, de gemeente en lokale cultuuraanbieders en een adviseur van Kunstgebouw.
- Alle regio's zijn verplicht deel te nemen aan de monitoring georganiseerd door Kunstgebouw.

Kunstgebouw bewaakt de voortgang met een overlegstructuur van een adviseur en een stuurgroep. En met een analyse van jaarlijkse verantwoordingsdata. Als de realisatie van de lokale CmK-doelen in het geding komt, zet Kunstgebouw zich proactief in om kwantitatieve of kwalitatieve onderbesteding te voorkomen.

CmK-portal: kennis en data over CmK-voortgang
Kunstgebouw blijft de regio's faciliteren met een heldere systematiek voor de jaarlijkse verantwoording zodat de regio's hun inzet optimaal kunnen richten op duurzaam en kwalitatief goede cultuureducatie. Voor CmK3 is de CmK-portal gelanceerd vanuit de wens om de administratieve lasten tot een minimum te beperken. Geen stapels Excelwerkbladen meer, maar alles netjes op 1 plek. Gegevens dienen niet langer alleen voor de verplichte verantwoording, maar als nuttige informatie om de prestaties en ontwikkelingen te monitoren en bij te sturen. De data worden in overzichtelijke rapportages weergegeven. De data tonen de voortgang per regio en bieden de mogelijkheid om regio's onderling te vergelijken. De rapportages zijn input voor het voortgangsgesprek met de adviseur van Kunstgebouw en voor de groepsgesprekken (methodiek van monitoring). In de CmK4-periode onderzoeken we of we de portal ook kunnen gebruiken als platform voor de uitwisseling van onderlinge kennis en ervaring tussen regio's.

De CmK-portal is volgens de open standaard ontwikkeld. Er is gegevensuitwisseling tussen verschillende systemen mogelijk, de portal communiceert met databasestructuren die toegankelijk zijn voor andere tooling van het CRM-systeem. De output is transparant en reproduceerbaar. De resultaten worden verwerkt in verschillende visuele producten (animatie, factsheet, rapportages) en openbaar gedeeld.

Werken aan draagvlak voor cultuureducatie
Het belang van cultuureducatie en de impact ervan, is een boodschap die we op verschillende manieren blijven uitdragen tijdens bijeenkomsten en gesprekken met wethouders. We bieden daarom beknopte en praktische informatie uit bestaand onderzoek over de positieve effecten van cultuur in het algemeen en cultuureducatie in het bijzonder. Bedoeld om de boodschap te ondersteunen en bestuurders te voorzien van de nodige argumenten om zowel de gemeenteraad te overtuigen als beleidsontwikkeling te onderbouwen.

Deskundigheidsbevordering

Kunstgebouw Academie: kennis en deskundigheid als basis voor een goede samenwerking
Om het cultuureducatiebeleid te borgen, is deskundigheid belangrijk. In het onderwijs gaat dat om kennis en knowhow op het gebied van cultuur en hoe je dit goed werkend krijgt. Voor culturele instellingen gaat het om kennis en knowhow op het gebied van samenwerken met het onderwijs. En hoe je ideeën en producten op zo'n manier naar het onderwijs brengt dat het goed past in het curriculum en aansluit bij waar scholen mee bezig zijn. De Kunstgebouw Academie biedt cursussen voor leerkrachten, vakdocenten en cultuuraanbieders om hun deskundigheid te vergroten. Het aanbod varieert van het opstellen van een stevig cultuurplan voor de school, het verbinden van cultuuraanbod met lessen op school tot het begeleiden van kinderen bij het kijken naar kunst. Het aanbod is samengesteld op basis van de vraag vanuit het werkveld. Om aan nieuwe vragen te voldoen, put Kunstgebouw uit het landelijke netwerk. Het bestaande scholingsaanbod wordt gemonitord, geëvalueerd en uitgebreid. Voor CmK4 zullen we een training over het nieuwe curriculum ontwikkelen en aanbieden.

Laagdrempelige ICC-cursus
Het volgen van de ICC-cursus blijkt, door de grote tijdsinvestering, voor veel leerkrachten en docenten niet haalbaar. Om die reden verkennen we of we een Kennisdossier Cultuur op School kunnen ontwikkelen. Een kennisdossier biedt goede basiskennis over een onderwerp, in dit geval over cultuureducatie, op een laagdrempelige manier, met tekst en filmpjes. De gebruiker kan de kennis en informatie op zelfgekozen momenten en met een zelfgekozen intensiteit tot zich nemen. Het kennisdossier wordt samengesteld en is vergelijkbaar met ons eerder verschenen Kennisdossier Geld.

Samenwerking met onderwijskoepels
De samenwerking met onderwijskoepels en schoolbesturen wordt ook in CmK4 voortgezet. Een deel van het aanbod van de Kunstgebouw Academie is opgenomen in de academies van Samenwerkingsverband Driegang, Stichting Katholiek Onderwijs Pijnacker, Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee en scholengroep Kindwijs. Bovendien verzorgt de Kunstgebouw Academie structureel de kennis- en inspiratiebijeenkomsten voor de ICC'ers van LOGOS, Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs.

Investeren in vo en mbo
Het blijvend investeren in het vo en mbo zorgt voor kleine stapjes aan groei. Niet in alle gemeenten zijn er vo of mbo scholen. Daar waar ze wel aanwezig zijn verschillen de belangen en behoeften vanuit het onderwijs met die van het po. Per regio wordt bepaald wat wenselijk en haalbaar is, en per regio verschilt de intensiteit van het contact en de mate van samenwerking. Daar waar er vraag is biedt Kunstgebouw advies, kennisdelingsactiviteiten en stimuleren we deskundigheidsbevordering.

Curriculumvernieuwing
Met het nieuwe onderwijscurriculum in de maak en de intentie om meer vakoverstijgend te gaan werken, is het belangrijk dat er voldoende kennis is over hoe je aansluit bij andere vakken zoals burgerschap en de kerndoelen op het gebied van rekenen en lezen. De gewijzigde kerndoelen Kunst en Cultuur zullen tijdens CmK4 steeds concreter worden. Kunstgebouw houdt de ontwikkelingen rondom de curriculumvernieuwingen nauwgezet in de gaten en draagt bij aan de voorbereiding van regio's, onderwijs en het culturele veld. We informeren de regio's tijdens kennisdelingsactiviteiten en passen onze activiteiten op het gebied van deskundigheidsbevordering erop aan. Zo zorgen we ervoor dat wanneer het curriculum wordt ingevoerd, de scholen de juiste begeleiding kunnen krijgen om het toe te passen in de praktijk.

Kennisdeling

Bijeenkomsten voor kennisdeling en netwerkvorming

De regionale projectleiders hebben nog steeds grote behoefte aan een stevig netwerk om kennis te delen. Kunstgebouw blijft regio's in 2025-2028 inspireren om hun kennisniveau te vergroten en organiseert daartoe ook de komende jaren verschillende activiteiten op het gebied van kennisdeling.
Dat doen we met communicatie-uitingen, in werksessies en tijdens bijeenkomsten. Ook nemen we deel aan het kennisdelingstraject van LKCA en het Fonds voor Cultuurparticipatie. We organiseren bijeenkomsten voor de deelnemers onder onze penvoering en bijeenkomsten samen met andere Zuid-Hollandse penvoerders. De bijeenkomsten zijn gericht op de regionale CmK-projectleiders, ambtenaren, lokale culturele organisaties en scholen. Onderwerpen die voor regio's relevant zijn komen hierin aan bod, (landelijke) instrumenten en good practices krijgen een podium. Tijdens de bijeenkomsten zullen we inhoudelijk onderlegde sprekers uitnodigen om de collectieve kennis te vergroten. Ook lichten we de goede voorbeelden uit de regio's uit, en bespreken we de voorbeelden waar het lastig ging, om daarvan gezamenlijk te leren. Daarnaast organiseren we meer (digitale) bijeenkomsten voor kleine groepen. Tijdens deze bijeenkomsten gaan we dieper in op onderwerpen die slechts in bepaalde regio's spelen of voor slechts bepaalde stakeholders relevant zijn. We zoeken hierin verschillende (interactieve) vormen.

Communicatiemiddelen

De basis aan communicatie blijft overeind: we voorzien de deelnemers van kennis, data en inspiratie via de verschillende communicatiemiddelen. Ons doel blijft regio's die onder ons penvoerderschap vallen een podium te bieden en hen via verschillende kanalen op de hoogte te brengen van nieuws, ontwikkelingen en voorbeelden vanuit andere regio's. We kiezen vanaf CmK4 voor de strategie om geen specifieke nieuwsbrief meer te maken over CmK. Maar om het nieuws vanuit CmK aan te laten sluiten bij nieuwsbrieven voor specifieke doelgroepen. Op deze manier willen we ook in de communicatie CmK verbinden met de andere activiteiten van Kunstgebouw. De middelen die we inzetten zijn onder andere de nieuwsbrief met CmK-informatie over Zuid-Holland en daarbuiten, de website en actuele berichtgeving via social media.

Daarnaast zetten we verder in op:

- Een **factsheet:** regio's kunnen op verzoek een PDF met de belangrijkste kengetallen over CmK opvragen, zoals bereikgegevens en budget. Deze factsheet met handzame informatie helpt ter onderbouwing bij het gesprek met bijvoorbeeld de gemeente.
- Een jaarlijkse **animatie** met daarin de belangrijkste kengetallen over CmK voor alle regio's waar Kunstgebouw penvoerder voor is.
- Het verspreiden van **folders en andere communicatie-uitingen** over CmK voor verschillende doelgroepen.
- **Contact** met andere regio's, penvoerders, provincies en landelijke partijen als LKCA en het Fonds voor Cultuurparticipatie om uit te wisselen over communicatiemiddelen.

Meewerken aan een inclusieve sector

Cultuureducatie als aanjager van inclusie

Kunstgebouw werkt vanuit de visie dat cultuuronderwijs en cultuurparticipatie in zichzelf bijdragen aan meer diversiteit en inclusie. Cultuureducatie heeft een positief effect op de capaciteit van kinderen en jongeren om om te kunnen gaan met verschillen; verschil van inzicht, van achtergrond en van bijvoorbeeld godsdienst. Om kunnen gaan met verschillen, met diversiteit, en daarin een verrijking zien en geen bedreiging, is de basis voor inclusie.

Een inclusieve regeling

Het mooie aan CmK is dat het als regeling al erg inclusief te noemen is. De regeling verdeelt middelen eerlijk over alle gemeenten, waarmee in theorie alle kinderen op alle scholen bereikt kunnen worden.

Gebieds- en deelnameanalyse op basis van doelgroepsegmentatie

Kunstgebouw is in 2023 gestart met het werken met het Culturele Doelgroepenmodel (op basis van het Whize segmentatiemodel). In dit model is de samenleving op basis van een veelheid aan bronnen verdeeld in een aantal doelgroepen, waarin onder meer demografische kenmerken, inkomen, gedrag en sociale status een rol spelen. Door middel van gebiedsanalyse (wie wonen er in een bepaald gebied, gemeente of wijk) en bezoekers- en deelnemersanalyse (wie worden er bereikt en doen er mee) weten we ook welke groepen er nog onvoldoende profijt hebben van de investeringen in cultuur. Vervolgens kan worden onderzocht welk aanbod aansluit bij de behoefte van deze doelgroepen. Het Whize model wordt ook door de bibliotheeksector toegepast.

Hoewel het model (nog) niet op scholen van toepassing is, geeft het ons wel inzichten in hoe het ervoor staat met cultuuraanbod en gebruik in de verschillende regio's. En hoe de populatie is van een wijk of buurt waar een school staat. Deze gegevens vormen een basis bij het formuleren van een inclusief cultuurbeleid, waar het cultuureducatiebeleid onderdeel van uitmaakt.

Professionalisering van Kunstgebouw

Kunstgebouw heeft een nieuwe organisatie-indeling met clusters voor onderzoek, sectorontwikkeling en educatief aanbod. Met de nieuwe indeling en een gedeeltelijk nieuw medewerkersbestand kan Kunstgebouw gemeenten, culturele en maatschappelijke organisaties en het onderwijs met een breed pallet aan dienstverlening ondersteunen. We werken continu aan onze eigen interne deskundigheidsbevordering en maken steeds meer gebruik van data naast kwalitatieve informatie.

Vergelijking van data, ook buiten de provincie

Het dashboard *Cultureel Zuid-Holland in kaart* is bij de vergelijking van data een belangrijk instrument. Hiermee helpen we al onze partners om met een datagestuurde strategie, cultuur toegankelijk te maken voor iedereen. De komende jaren wil Kunstgebouw het dashboard verrijken met nieuw ontsloten onderzoek en data die de regio's kunnen gebruiken. Binnen het dashboard is het mogelijk om gemeenten niet alleen te vergelijken met de provincie Zuid-Holland, maar ook met elkaar. Door vergelijkingen op gemeentelijk en regionaal niveau te maken stimuleren we gemeenten om ideeën en oplossingen uit te wisselen.

Samenwerking penvoerder, onderwijs, culturele instellingen, instellingen voor hoger onderwijs en gemeenten

Regionale samenwerking

Kunstgebouw maakt deel uit van de stuurgroepen. De adviseur van Kunstgebouw en de regionale CmK-projectleider hebben regelmatig overleg over de inhoudelijke voortgang en de verantwoording.
Kunstgebouw stimuleert kennisdeling binnen regio's. Veel regio's organiseren lokale kennisdelingsactiviteiten en sturen nieuwsbrieven.

Provinciale samenwerking

Kunstgebouw stimuleert verbinding en samenwerking tussen de 8 penvoerders in Zuid-Holland en organiseert bijeenkomsten voor kennisuitwisseling. Op basis van een inventarisatie onder de andere penvoerders wordt duidelijk dat zij de bijeenkomsten inspirerend vinden en dat zij behoefte hebben aan uitwisseling en kennisdeling. Indien passend zouden zij daarom ook af en toe aan willen sluiten bij grotere bijeenkomsten. Daarnaast werkt Kunstgebouw samen met de provinciale collega-organisaties Probiblio, Erfgoedhuis Zuid-Holland, Popunie, Jeugdtheaterhuis en SEOP aan een duurzame culturele infrastructuur.

Samenwerking hogescholen

Kunstgebouw zet zich in voor samenwerking met hogescholen, zoals pabo's en het Kunstvakonderwijs. Uit onderzoek blijkt dat pabo-studenten weinig van de waarde van cultuur in de klas weten en het daardoor lastig vinden om hier in de klas uiting aan te geven. Monitorstudies en peilingsonderzoeken laten zien dat door de jaren heen een verschraling van cultuureducatie is opgetreden. De vraag is hoe de kwaliteit van lessen kunst en cultuur in het basisonderwijs verbeterd kan worden. Samen met de andere penvoerders worden initiatieven ontplooid om het kennisniveau van studenten te bevorderen en hen in contact te brengen met het culturele werkveld van de provincie Zuid-Holland. De ambitie voor de komende jaren is om het belang van cultuureducatie nog intensiever voor het voetlicht te brengen. We organiseren een Meet Up met eerstejaars studenten door ze via een theatervoorstelling kennis te laten maken met cultuuronderwijs. Tijdens een vervolg hierop doen derdejaars studenten meer verdiepende kennis op over het werkveld.

Landelijke samenwerking

Kunstgebouw brengt landelijke middelen, kennis en netwerk naar Zuid-Holland en speelt een rol bij de beleidsontwikkeling voor cultuureducatie en -participatie. Vanuit de Raad van Twaalf, het orgaan waarin de 12 provinciale instellingen voor cultuureducatie zitting hebben, is Kunstgebouw gesprekspartner voor het Interprovinciaal Overleg (IPO), het LKCA, het Fonds voor Cultuurparticipatie, het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur.

Taak- en rolverdeling

Regio's	Inhoudelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van hun regioplan
Kunstgebouw	Schakel tussen regio's, provincie en land
	Adviseur en ondersteuner van regio's
	Aanjager provinciale samenwerking
	Zorgt voor kennisdeling
	Biedt deskundigheidsbevordering
Penvoerders	Inhoudelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van hun plan
	Samenwerkingspartner bij provinciale samenwerking
Raad van Twaalf	Gesprekspartner landelijke organisaties

Monitoring en evaluatie

Kwantitatieve monitoring

In de CmK-portal registreren de deelnemende regio's eenvoudig de belangrijkste data over het CmK-project in hun regio. De data zijn te exporteren in overzichtelijke rapportages. Het verzamelen van de gegevens voor de jaarlijkse verantwoording is hiermee zo eenvoudig mogelijk gemaakt. Het maakt voor alle gemeenten inzichtelijk hoe zij ervoor staan in de uitvoering van hun plannen en wat er met de gelden werkelijk wordt bereikt. Kunstgebouw kan op basis van de data de gemeenten op haar beurt ook weer beter begeleiden.

Kwalitatieve monitoring

Van de voortgangsgesprekken wordt een verslag gemaakt voor eigen gebruik, van de stuurgroepoverleggen maakt een projectleider of ander lid een verslag. Dit is een belangrijk instrument om de inhoudelijke voortgang te monitoren.

Deze gespreksverslagen, gecombineerd met de kennis van de medewerkers van Kunstgebouw, zijn belangrijke bouwstenen voor de inhoudelijke verantwoording die iedere 2 jaar wordt opgeleverd. Voor CmK3 heeft Kunstgebouw een ervaren onderzoeker de opdracht gegeven om de monitoring en evaluatie te verzorgen. Deze onderzoeker heeft een eigen kwalitatieve onderzoeksmethodiek ontwikkeld en gebruikt deze bij groepsgesprekken. Het accent ligt op evalueren en vooruitkijken. Voor CmK4 wordt dezelfde onderzoeker gevraagd.

Kunstgebouw organiseert en faciliteert het geleide groepsgesprek om voortgang te bespreken en de regio's tot gezamenlijke acties te stimuleren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de structuren die er al zijn.

- De groepsgesprekken worden afgenomen met de CmK-stuurgroepen. Als deze er niet zijn, faciliteert Kunstgebouw een groepsgesprek.
- Regio's kunnen de rapportages als input gebruiken voor hun eigen inhoudelijke analyse, wat leidt tot meer verdiepende reflectie op de stand van zaken.
- De rapportages van de financiële, prestatie- en bereikresultaten van voorgaande jaren zijn input voor de groepsgesprekken.
- De groepsgesprekken zijn verplicht voor de regio's en vinden 2 keer plaats in elke CmK-regio. Een aantal regio's, onder andere regio Leiden en omgeving, kiest daarnaast voor een eigen monitoring, gericht op de voortgang van ontwikkeling op scholen.

Planning

ACTIVITEITEN	Voorjaar 2025 – voorbereiding start CmK4
Organisatie	• Samenwerkingsovereenkomsten Kunstgebouw, gemeenten en lokale uitvoerende organisaties
Deskundigheidsbevordering en activiteiten	• Deskundigheidsbevordering - nieuw aanbod van Kunstgebouw Academie communiceren naar regionale CmK-projectleiders • Kennisdossier Cultuur op School
Kennisdeling en communicatie	• Onderzoek ontwikkeling kennisdelingsplatform

ACTIVITEITEN	2025-2026
Organisatie	• 2 stuurgroepgesprekken, waarvan 1 datagestuurd (bepalen mate van kwalitatieve en kwantitatieve onderbesteding) • 4 gesprekken met adviseur • 1 oktober 2025: verantwoording AIMS over 2024 • 1 mei 2026: verantwoording AIMS over 2025
Deskundigheidsbevordering en activiteiten	• Op basis van vraag vanuit regio's • Activiteiten met hogescholen
Kennisdeling en communicatie	• Bijeenkomsten voor penvoerders Zuid-Holland • (Digitale) bijeenkomsten voor regio • Nieuwsbrieven en andere communicatieuitingen • Ontwikkeling kennisdelingsplatform

ACTIVITEITEN	2026 – 2027
Organisatie	• 2 stuurgroepgesprekken, waarvan 1 datagestuurd (bepalen mate van kwalitatieve en kwantitatieve onderbesteding) • 4 gesprekken met adviseur • Monitoring en evaluatie: groepsgesprekken in elke regio onder begeleiding van een ervaren onderzoeker • 1 mei 2027: verantwoording AIMS over 2026
Deskundigheidsbevordering en activiteiten	• Op basis van vraag vanuit regio's • Activiteiten met hogescholen
Kennisdeling en communicatie	• Bijeenkomsten voor penvoerders Zuid-Holland • (Digitale) bijeenkomsten voor regio • Nieuwsbrieven en andere communicatieuitingen

Vervolg planning

ACTIVITEITEN	2027 – 2028
Organisatie	• 2 stuurgroepgesprekken, waarvan 1 datagestuurd (bepalen mate van kwalitatieve en kwantitatieve onderbesteding) • 4 gesprekken met adviseur • 1 mei 2028: verantwoording AIMS over 2027
Deskundigheidsbevordering en activiteiten	• Op basis van vraag vanuit regio's • Activiteiten met hogescholen
Kennisdeling en communicatie	• Bijeenkomsten voor penvoerders Zuid-Holland • (Digitale) bijeenkomsten voor regio • Nieuwsbrieven en andere communicatieuitingen

ACTIVITEITEN	2028 – 2029
Organisatie	• 2 stuurgroepgesprekken, waarvan 1 datagestuurd (bepalen mate van kwalitatieve en kwantitatieve onderbesteding) • 4 gesprekken met adviseur • Monitoring en evaluatie: groepsgesprekken in elke regio onder begeleiding van een ervaren onderzoeker • 1 mei 2029: verantwoording AIMS over 2028
Deskundigheidsbevordering en activiteiten	• Op basis van vraag vanuit regio's • Activiteiten met hogescholen
Kennisdeling en communicatie	• Bijeenkomsten voor penvoerders Zuid-Holland • (Digitale) bijeenkomsten voor regio • Nieuwsbrieven en andere communicatieuitingen

Risicoanalyse

CmK na 2028

In 2028 bestaat de regeling *Cultuureducatie met Kwaliteit* 16 jaar. Met 4 rondes van 4 jaar is een solide basis gelegd voor lokale cultuureducatie en is er gewerkt aan persoonlijke (talent)ontwikkeling, creativiteit en draagt de regeling bij aan het vergroten van de kansengelijkheid. Er is gewerkt aan draagvlak bij zowel de gemeenten als het onderwijs. En de samenwerking tussen de partners is versterkt. Toch zijn er zorgen over wat er gebeurt als Cultuureducatie met Kwaliteit stopt in 2028. Er is een structurele en duurzame stroom aan middelen nodig om deze lijn duurzaam te bestendigen. Op dit moment is niet bekend of er een regeling komt en hoe die er na 2028 uit komt te zien. We gaan ervanuit dat als CmK in de huidige vorm stopt, er iets anders voor in de plaats komt. In CmK4 sorteren we daar, op basis van de beschikbare informatie, op voor. Dit doen we onder meer door het voeren van gesprekken met gemeenten en door mee te denken met de regio's op welke wijze hun inspanningen kunnen worden geborgd.

Uitdagingen in de regio's

Er zijn blijvende uitdagingen in het onderwijs. Door de hoge werkdruk en het lerarentekorten genieten cultuuronderwijs en deskundigheidsbevordering nog steeds niet altijd prioriteit. Daarnaast blijven de verschillen in de regio's groot. In de ene gemeente zijn veel cultuurinstellingen aanwezig maar is samenwerking nog een uitdaging, in de andere gemeente is geen of nauwelijks sprake van een cultuuraanbod. Bovendien maakt de startperiode met CmK een groot verschil in hoeverre cultuureducatie goed geborgd kan worden in de regio's. Kunstgebouw speelt hier met een maatwerkaanpak op in om hen goed te ondersteunen bij de aanpak van die uitdagingen.

Beperkte invloed penvoerder

We werken met een team dat bestaat uit een adviseur en een tweetal medewerkers. Samen ondersteunen zij de organisaties in de deelnemende gemeenten. Enerzijds heeft dit voordelen want het maakt dat de verantwoordelijkheid op lokaal niveau sterk is, wat helpt bij de verankering. Maar op het moment dat samenwerking of programma's slecht van de grond komen of als er veel wisselingen van de wacht zijn, is onze invloed beperkt. In kleinere gemeenten waar weinig kennis en knowhow is, kunnen we alleen op afstand adviseren. Acute, concrete oplossingen bieden wordt dan lastig. Al proberen we dit natuurlijk wel. Dit is ook erg afhankelijk van de wens, betrokkenheid en inzet van alle lokale partners.

Gemeentelijke bezuinigingen

Veel Nederlandse gemeenten verwachten dat ze in het 'ravijnjaar' 2026 geld tekort komen. Ook de jaren erna blijft het financieel lastig waardoor bezuinigingen dreigen. Terwijl er aan de andere kant veel extra (nieuwe) taken bijkomen voor gemeenten. Deze ontwikkelingen kunnen grote gevolgen hebben voor de borging van lokale cultuureducatie ondanks dat alle gemeenten een intentieverklaring hebben getekend. Onlangs werd bekend dat vanaf 2026 de opschalingskorting definitief wordt geschrapt en dat de nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten al vanaf 2024 wordt ingevoerd waardoor gemeenten extra financiering krijgen. Hierdoor lijkt het 'ravijnjaar' te worden voorkomen, maar mogelijke gemeentelijk bezuinigingen blijven een risico.

Governance

3 codes

De Governance Code Cultuur is samen met de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie bedoeld voor een gezonde en veerkrachtige cultuursector. Elk van deze codes heeft een eigen focus: de Governance Code Cultuur richt zich op fatsoenlijk bestuur en toezicht, de Fair Practice Code op een stevigere arbeidsmarktpositie van mensen werkzaam in de sector en de Code Diversiteit & Inclusie op een structurele verankering van diversiteit en inclusie binnen de organisatie. Kunstgebouw werkt volgens alle 3 de codes.

Governance Code Cultuur

Kunstgebouw is een stichting met een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder. Kunstgebouw onderschrijft de uitgangspunten van de Governance Code Cultuur en leeft deze na.

- Kunstgebouw realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren. We doen dat op een duurzame en bedrijfsmatig verantwoorde wijze.
- Kunstgebouw past de principes van de Governance Code Cultuur toe. Bestuur en Raad van Toezicht hebben elk hun eigen verantwoordelijkheid in het naleven van de code. In onze verslaglegging, die wij publiceren, wordt melding gemaakt van de wijze waarop wij de code naleven.
- Toezichthouders en de bestuurder van Kunstgebouw zijn onafhankelijk en handelen integer, zorgvuldig en transparant. Zij zijn alert op belangenverstrengeling en gaan dit tegen.
- Toezichthouders en bestuurders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.
- Het bestuur is verantwoordelijkheid voor de algemene en dagelijkse leiding en het functioneren en de resultaten van de organisatie.
- Het bestuur gaat zorgvuldig om met mensen en middelen in de organisatie.
- De Raad van Toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

Code Diversiteit & Inclusie

Bij een inclusieve samenleving waarin iedereen mee mag doen, hoort een inclusieve cultuursector. Diversiteit en inclusie zijn belangrijke thema's in het cultuurbeleid op alle niveaus. De Code Diversiteit & Inclusie wordt door nagenoeg alle spelers in de sector onderschreven. Toch blijkt de weg naar een werkelijk inclusieve sector, net als de weg naar een werkelijk inclusieve samenleving, nog maar gedeeltelijk afgelegd.

Wat we bedoelen als we het over diversiteit en inclusie hebben

Daarvoor stellen we ons eerst de vraag: wat bedoelen wij met diversiteit en inclusie? Voor Kunstgebouw betekent het dat iedereen mee kan doen met cultuur, dat er geen groepen zijn die hogere drempels ervaren dan andere groepen, dat iedereen zich kan herkennen in het beleid en het aanbod. Dat de gehanteerde definities, wat wij bedoelen als we het over cultuur hebben, breed genoeg zijn, zodat eenieder zich hiertoe kan verhouden.

Fair Practice Code

Kunstgebouw onderschrijft de Fair Practice Code en leeft deze na. Zowel in de eigen organisatie als in samenwerking met een groot aantal partners onder wie zzp'ers. We zorgen dat professionele arbeid wordt vergoed. Kunstgebouw hanteert de CAO Sociaal Werk. Vakdocenten, trainers en adviseurs, ontvangen een honorarium dat voldoet aan de daarvoor gestelde normen voor Fair Pay. We zijn transparant in onze bedrijfsvoering, we maken tijd en middelen vrij voor scholing en ontwikkeling en werken actief aan een mentaal en fysiek veilige werkomgeving. Zowel binnen de eigen organisatie als richting de partners en stakeholders met wie wij samenwerken en die wij ondersteunen. We werken op basis van vertrouwen én zorgen voor goede en heldere vastgelegde afspraken.

Begroting met toelichting

Bijgaande begrotingen betreffen de baten en lasten van het penvoerderschap Kunstgebouw en die van de 21 regionale plannen.

In de digitale aanvraag bij het Fonds voor Cultuurparticipatie zijn deze 2 begrotingen gecombineerd.

Kunstgebouw - penvoerder

BATEN	2025	2025	2026	2027
matching provincie	€ 256.000,00	€ 256.000,00	€ 256.000,00	€ 256.000,00
totaal baten	**€ 256.000,00**	**€ 256.000,00**	**€ 256.000,00**	**€ 256.000,00**

LASTEN	2025	2026	2027	2028
coördinatie-kosten	€ 167.500,00	€ 167.500,00	€ 167.500,00	€ 167.500,00
kennisdeling	€ 68.500,00	€ 68.500,00	€ 68.500,00	€ 68.500,00
monitoring en evaluatie	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00
accountants-kosten	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00
totaal lasten	**€ 256.000,00**	**€ 256.000,00**	**€ 256.000,00**	**€ 256.000,00**

Bij de begroting gaan we ervan uit dat de gevraagde financiële bijdrage van € 256.000 van de provincie Zuid-Holland definitief wordt. Indien dit het geval is, zullen we de regio's vragen om hun begrotingen aan te passen en aan te geven waar zij de nu gereserveerde 10% afdracht voor penvoerderskosten inhoudelijk voor willen inzetten. Indien de provincie geen of een andere bijdrage levert, zal de begroting worden aangepast naar het beschikbare bedrag vanuit de bijdrage van de regio's aan de penvoerderskosten.

Vervolg begroting

Verzamelstaat 21 regio's

BATEN	2025	2026	2027	2028
Subsidie FCP aangevraagde subsidie FCP	€ 1.270.687,90	€ 1.271.028,36	€ 1.271.373,93	€ 1.271.724,69
Matchingsbijdrage gemeenten deelname gemeenten direct deelname gemeenten indirect	€ 813.729,17 € 456.958,73	€ 813.729,17 € 457.299,19	€ 791.845,17 € 479.528,76	€ 791.845,17 € 479.879,52
Overige baten bijdrage scholen in contanten	€ 67.100,00	€ 67.100,00	€ 70.600,00	€ 70.600,00
totaal baten	**€ 2.608.475,80**	**€ 2.609.156,72**	**€ 2.613.347,86**	**€ 2.614.049,38**

LASTEN	2025	2026	2027	2028	toelichting
Activiteitenkosten activiteitenkosten gelabelde budgetten uit indirecte matching	€ 1.925.540,19 € 456.958,73	€ 1.892.393,47 € 457.299,19	€ 1.903.204,07 € 479.528,76	€ 1.879.704,13 € 479.879,52	
kennisdeling	€ 220.458,97	€ 228.131,31	€ 229.630,28	€ 234.701,14	
monitoring en evaluatie	€ 14.400,00	€ 14.400,00	€ 14.400,00	€ 14.400,00	Kosten Moneva Holland Rijnland
totaal lasten	**€ 2.617.357,89**	**€ 2.592.223,97**	**€ 2.626.763,11**	**€ 2.608.684,79**	

Colofon

Kunstgebouw
Broekmolenweg 20
2289 BE Rijswijk
tel. 015 215 45 15
kunstgebouw@kunstgebouw.nl

Auteur: Kunstgebouw
Datum: juni 2024
Fotografie: Melissa Bravenboer, Bas Czerwinski, Laura-anne Grimbergen, Heijblom Fotografie, Gaby Jongenelen, Lyzian Kolkman, Pauline van der Wijk.

Vormgeving: Evelien Doornebal

© Kunstgebouw
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

KUNST GEBOUW

provincie Zuid-Holland